

Kapitel 2

Gudstjänststatistik i ny tappning

AV JONAS BROMANDER

Svenska kyrkan har samlat in sammanhållen statistik gällande församlingarnas verksamhet sedan 1970. Det innebär att organisationen äger tidsserier över församlinglivet som sträcker sig mer än 50 år bakåt i tiden. Initialt var det biskoparna som efterfrågade statistiken. Samhällsförändringarna under slutet av 1960-talet hade fått dem att önska mer faktabaserad kunskap till sina ämbetsberättelser.¹ Ambitionen var dock inte ny. Strävanden att samordna statistiken och att använda sociologiska metoder för att underlätta evangelisationen framgår av Diakonistyrelsens berättelse till Kyrkomötet 1951.

”Det torde vara av väsentlig betydelse att, vår kyrka i likhet med flera kyrkor på kontinenten genom att använda sig av vissa sociologiska metoder kan bygga sin evangelisation på grundval av reella kunskaper om det faktiska läget.”²

Gustafsson (1995) menar att de sociologiska metoder som refereras är den av Ingmar Stoltz genomförda Gallup som presenterades i *Folkets röst om kristendom och kyrka*.³ Det rörde sig alltså om statistik.

Internationellt är dock begreppet kyrklig statistik betydligt äldre än så. Det går tillbaka till 1810 då Friedrich Schleiermacher systematiserade de olika teologiska vetenskaperna.⁴ Till denna hållning anslöt sig sedan Pehr Eklund, som hann med att bli såväl professor i dogmatik, moralteologi samt domprost i Lund innan sin död 1911. Han skrev om teologin utifrån ”trenne stadier, det empiriska, det kritiska och det spekulativa”:

1 Gustafsson, Göran, 1995 (s. 57).

2 Svenska kyrkans diakonistyrelsens berättelse till 1951 års allmänna kyrkomöte, sid 11, i bilagan till Allmänna kyrkomötets protokoll, åttonde samlingen.

3 Gustafsson, Göran, 1995 (s. 43).

4 Gustafsson, Göran, 1995 (s. 23).

”En inledande hufvuddel, som redogör för det kyrkliga livsinnehållet i dess omedelbart gifna bestånd, i dess status quo, sådant det återspeglas af det kyrkliga sjelfmedvetandet. Denna del är empirisk, statistik.”⁵

Det som är intressant med denna korta tillbakablick är att Svenska kyrkans statistik och den tradition den vilar på, alltid har varit knuten till teologin i syfte att utveckla och förstå det kyrkliga livet som sådant. Kyrkostatistiken kan i sig själv således vara teologisk och är dessutom ett värdefullt hjälpmedel att i varje ny tid bidra till vad det innebär att vara kyrka. I dag lever vi i det mätbara tidsålder. Pulslockor, arbetstidsregistrering, Big Data och New Public Management genomsyrar de flesta människors liv.⁶ Detta är i hög grad en utveckling som bygger på digitalisering och tekniska landvinningar. Kyrkans statistik kan sägas vara den del av de teologiska vetenskaperna som påverkats allra mest av denna utveckling. Det gäller såväl datainsamling, bearbetning, analys och visualisering. När undertecknad för drygt 25 år sedan inledde sitt kyrkostatistiska arbete skickades pappersenkäter fortfarande ut till församlingarna, vilka sedan digitaliserades. Därefter presenterades resultatet i form av sifferlistor som samlades i pärmar.

BILD 1 LISTA AV GUDSTJÄNSTDELTAGANDE PÅ STIFTSNIVÅ 1994.

Stiftslista 1994	Antal gudstjänstbesök v & massor A-K	Antal gudstjänstbesök v & massor A-K	1.3 Summeringar, huvudgudstj (A-F), "andra" (G-K), kyrkliga handlingar (L-O)				Blad 8 (L-O)			
			Totalt antal gudstjänstbesök v A-K	Totalt antal gudstjänstbesök v A-K	Gj. besök per v. p. tusen invån	Gj. besök per v. p. tusen kyrktillh	Besök vid kyrkl hand gtj/mäss A-K, L-O	Besök per vecka per tusen inv A-K, L-O	Besök per vecka per tusen k-th A-K, L-O	
Stift			26900	1239199	34.4	39.0	1709325	47.4	53.8	
Uppsala ärkestift	1	21977	1110213							
Linköpings stift	2	20683	1145251	26332	1262302	45.0	50.5	1640081	58.4	65.7
Skara stift	3	22119	1154888	26280	1268944	46.5	51.8	1652913	60.6	67.5
Strängnäs stift	4	14096	682838	17164	750891	25.7	30.1	1080222	37.0	43.3
Västerås stift	5	16241	922839	19414	1002855	32.7	36.4	1402445	45.7	50.9
Växjö stift	6	29603	1664833	36919	1848436	57.7	64.7	2324091	72.6	81.3
Lunds stift	7	41788	2075338	52794	2351257	35.9	42.0	3157131	48.2	56.4
Göteborgs stift	8	41788	2358402	49265	2593340	42.2	49.9	3382364	55.1	65.1
Karlstads stift	9	13714	754266	16292	813791	40.5	44.1	1141912	56.9	61.9
Härnösands stift	10	13410	748810	16559	834496	40.5	43.3	1124529	54.5	58.1
Luleå stift	11	19363	1200387	24387	1334378	48.7	53.0	1746917	63.7	69.1
Visby stift	12	4923	165067	5197	172198	56.9	61.6	220895	72.9	79.1
Stockholms stift m Hov	13	22793	1396077	27164	1542318	20.0	25.6	2351423	30.5	39.1
Hela Landet	-	282498	15379209	344667	17014505	37.1	42.9	22934248	50.0	57.1

5 Eklund, Pehr, 1885.

6 Bornemark, Jonna, 2018.

Nästa steg i utvecklingen var ett helt digitalt system som lanserades 2000–2001. Församlingarna kunde nu mata in sina årsvisa siffror som automatiskt hamnade i Svenska kyrkans statistikdatabas, där uppgifterna var sökbara och möjliga att aggregera enligt olika indelningar. Från och med 2022 är vi inne i nästa generation av Svenska kyrkans verksamhetsstatistik. Ambitionen har varit att bli mer nyanserad, med mindre arbetsinsats, snabbare leverans och högre kvalitet.

I dag sköts insamlingen via det instrument som kallas SAMLÄ och redovisning sker i VisA (Visualisering och analys). SAMLÄ är länkat till de olika resursbokningssystem som församlingarna använder. Då kyrkan bokas för gudstjänst har det första steget i insamlingen redan tagits. Därefter behöver man endast gå in i bokningssystemet för att ange hur många som deltagit i gudstjänsten. De siffror som redovisas i SAMLÄ hamnar automatiskt i VisA med någon dags eftersläpning. I VisA (PowerBI) får du tillgång till såväl den traditionella verksamhetsstatistiken, som ekonomisk statistik, hållbarhetsstatistik och en hel del annat.⁷ Vi försöker helt enkelt samla den för kyrkan relevanta statistiken på samma ställe.

Förutom att insamlings- och visualiseringsmetoden är ny i och med 2022 års statistik har vi nu möjlighet att följa den kyrkliga seden löpande, månad för månad. Den enskilda församlingen kan med någon dags eftersläpning följa sin egen utveckling. I denna artikel är syftet att ge en beskrivning av gudstjänstsedens utveckling över året.

Insamlingen av 2022 års statistik har fallit väl ut. Endast 15 församlingar av totalt 1297 har helt underlåtit att registrera uppgifter om gudstjänstverksamheten. Dessa 15 fördelar sig på 5 olika pastorat som i sin tur är spridda över 5 olika stift. Svardsdeltagandet landar således på 98,9 procent, vilket kan jämföras med de senaste åren då nivån varierat mellan 96,7 och 99 procent. Församlingarna som inte deltagit representerar knappt 19 000 kyrkomedlemmar, vilket motsvarar 0,3 procent av medlemskåren totalt.

2022 ÅRS INSAMLING AV GUDSTJÄNSTSTATISTIK

2022 års verksamhetsstatistik är ur åtminstone två perspektiv speciell. Dels är insamlingsmetoden helt ny, dels är det första året efter coronapandemin och de restriktioner som hängde samman med densamma. Båda dessa faktorer påverkar sannolikt det resultat som redovisas i det följande. Det finns alltid en uppförsbacke när något nytt ska etableras, även om det nys ambitioner är positiva. Samtidigt kan man på goda grunder tänka att pandemin påverkat människors levnadsmönster på ett sätt som gör att de kyrkliga kontakterna förändrats. Hur mycket respektive faktor påverkat den

7 I slutet av denna publikation får du information om hur inloggning i VisA går till.

nu aktuella statistiken är omöjligt att säga. Däremot kan man med hjälp av analyser från Myndigheten för kulturanalys konstatera att fler individer besökte konserter 2022 än 2019. Däremot hade inte besöken på biografier eller museer återhämtat sig. Innan pandemin gick exempelvis två tredjedelar av befolkningen på bio. År 2022 var det hälften.⁸ Trycket på konserter har alltså varit stort, däremot har annan kultur haft svårt att återhämta sig. Svenska kyrkans statistik visar på motsvarande sätt att det gjordes fler konsertbesök i kyrkor 2022 än 2019. Däremot har bland annat gudstjänstbesöken minskat markant. Att kyrkans nya insamlingssystem har fångat höga tal för konsertbesöken indikerar således att det nya insamlingssystemet fungerar relativt väl. Även den nationella nivåns årliga enkätstudie, den så kallade Kyrkbussen, som besvaras av ca 5 000 individer bekräftar gudstjänstsedens nedgång sedan innan pandemin. Därutöver har enheten för forskning och analys vid kyrkans nationella kansli genomfört en kvalitativ inventering om på vilket sätt den kyrkliga seden förändrats sedan 2019 på grund av pandemin. De flesta pastorat i den studien (alla utom ett) anger att gudstjänstdeltagandet kommit tillbaka till 50–80 procent av tidigare nivå.⁹

En enkätfråga som ställdes i kyrkbussen 2019 och 2022 (november) var: *Hur ofta har du de senaste 12 månaderna firat gudstjänst eller deltagit i annat religiöst möte?*¹⁰ Tabell 1 ger besked om det övergripande resultatet.

TABELL 1 GUDSTJÄNSTDELTAGANDE 2019 OCH 2022

Hur ofta har du de senaste 12 månaderna firat gudstjänst eller deltagit i annat religiöst möte?	2019 N=7012 %	2022 N=5088 %	Skillnad i procent- enheter
Aldrig	45,2	49	3,8
Någon enstaka gång	26,1	30,9	4,8
Några gånger under året	16,8	13,1	-3,7
Någon gång i månaden	5	3,3	-1,7
Någon gång i veckan	6,9	3,7	-3,2
Total	100	100	0

Tabellen ger ett tydligt besked. I den sista kolumnen framgår differensen mellan 2019 och 2022. Aldrig- och sällandeltagare har ökat märkbart medan de mer frekventa deltagarna har blivit färre. Det innebär inte enbart att färre individer i den svenska populationen har deltagit i gudstjänst under 2022, utan också att de som deltagit gör det alltmer sällan. Den tydliga gränsen går mellan dem som går några gånger per år och de som går någon enstaka gång.

8 Myndigheten för kulturanalys, 2023.

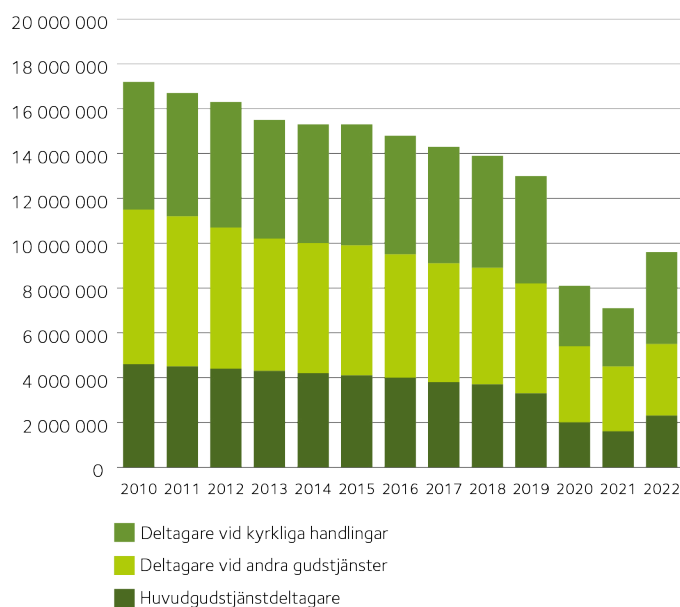
9 Sörner, Christine, 2023.

10 Kyrkokansliets årliga enkätundersökning till allmänheten, 2019 och 2022.

Den årliga gudstjänststatistiken bekräftar detta mönster, vilket framgår av Figur 1. Redovisningen visar deltagande vid huvudgudstjänsten, andra gudstjänster och gudstjänst vid kyrkliga handlingar. Jag föredrar att använda begreppet deltagare, även om det här inte är fråga om antal unika individer utan en summering av samtliga gudstjänstbesök under året. Ett alternativ hade varit att använda begreppet ”besök” i stället. Men enligt mitt förmenande innebär det att själva aktiviteten reduceras till något annat än vad ett gudstjänstdeltagande handlar om. Det är helt enkelt mer än bara ett besök, det handlar också om en medverkan. Varje individ deltar således, men här ska deltagande förstås som summan av allt deltagande oavsett om en individ deltagit 1 eller 50 gånger.

Som kuriosita rekommenderas läsaren att jämföra diagrammets totaler med totalen för 1994 som framgår av ovanstående datalista (Bild 1). Totalt antal gudstjänstdeltagare var då närmare 23 miljoner, 2022 låg det strax under 10 miljoner.

FIGUR 1. GUDSTJÄNSTDELTA GANDE 2010–2022

Det övergripande mönstret är att gudstjänstdeltagandet successivt minskat sedan 2010, en process som också startat långt tidigare. Under perioden 2010–2019 minskade deltagandet med ca 4 miljoner. Det är knappt en halv miljon per år i genomsnitt. Under åren präglade av pandemin (2020–2022) minskade gudstjänstdeltagandet med cirka 3,5 miljoner, det innebär över 1 miljon per år. Den senaste

treårsminskningen motsvarar således en normal nedgång på 7–8 år. Det är dock relativt stor skillnad mellan de olika gudstjänsttyperna. Huvudgudstjänsten har tappat knappt 30 procent av deltagarantalet, medan de andra typerna av gudstjänst minskat med 35 procent. Deltagandet vid kyrkliga handlingar har endast minskat med 15 procent under motsvarande tid. Minskningen speglas också av en trend på utbudssidan, om än inte på samma nivå. Huvudgudstjänsterna har i utbud minskat med 15 procent, andra gudstjänster med cirka 25 procent och gudstjänsterna vid kyrkliga handlingar med 5 procent.

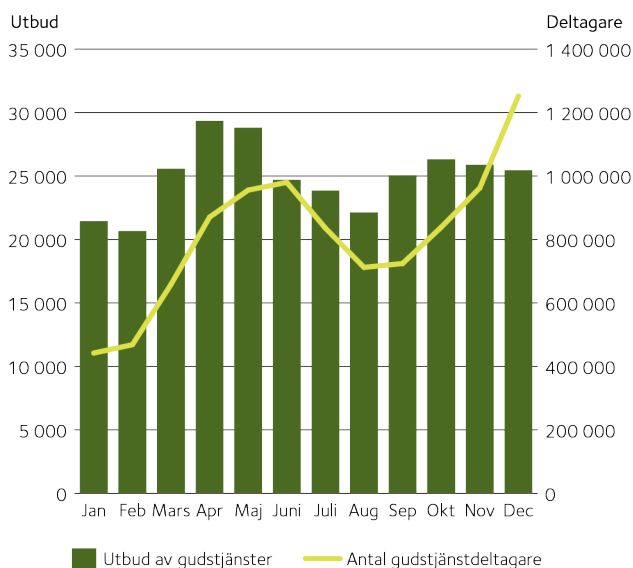
Det finns således goda skäl att anta att gudstjänstsedan långt ifrån har återhämtat sig sedan 2019, året innan coronapandemin med tillhörande restriktioner. Mot detta skulle tala att det nya insamlings-systemet av statistik ännu inte är helt etablerat i församlingarna samt att restriktionerna fortsatt pågick under januari/februari 2022. Men den ena förklaringen till nedgång utesluter inte den andra. Sannolikt bär båda ett mått av sanning. Vi kan dock hålla för troligt att nedgången är reell då åtminstone fyra av varandra oberoende källor talar samma språk om nya beteendemönster efter pandemin, den kvalitativa inventering av verksamheten som genomförts under 2022, analysen av Myndigheten för kulturanalys, Enkätsvaren i Kyrkbussen och verksamhetsstatistiken i sig själv. Låt oss därför utgå från att gudstjänstsedan kraftigt har avtagit och inte på långa vägar återhämtat sig efter pandemin.

LÖPANDE INSAMLING AV VERKSAMHETSSTATISTIK

En av de nyheter som följer med det nya insamlingssystemet är möjligheten att studera på vilket sätt gudstjänstsedan och annan kyrklig verksamhet varierar över året. I det följande är det just gudstjänstens variation över året som står i fokus.

Figur 2 redovisar två kurvor baserade på tre olika skalor. X-axeln redovisar månader, jan–dec. Y-axeln anger utbud av det totala antalet gudstjänster, samtliga tre kategorier enligt tidigare redovisning. Nivåerna för utbudet redovisas i staplar. Z-skalan till höger i diagrammet anger det totala deltagarantalet, vilka illustreras av linjen.

FIGUR 2. GUDSTJÄNSTUTBUD OCH DELTAGANDE PER MÅNAD 2022

Gudstjänstutbudet och deltagandet samvarierar inte helt. Noterbart är att utbudet accelererar under våren, från nivåer på drygt 20 000 gudstjänster i januari till årets toppnoteringar i april/maj, på närmare 30 000. Församlingarna lägger alltså störst resurser på att fira gudstjänst under vårmånaderna. År 2022 inträffade påskdagen den 17 april, vilket sannolikt bidragit till att gudstjänstutbudet blev högt just då. Ett år då påsken infaller under mars månad hade fördelningen sannolikt blivit något annorlunda. Därefter sker en nedgång under juni–augusti, då talen åter landar på strax över 20 000. Sedan sker en uppgång under hösten, om än inte till samma nivåer som i april och maj. September–december håller sig gudstjänstutbudet på en relativt konstant nivå runt 25 000 tillfällen. Möjligen är detta förvånande eftersom december med advent torde vara högsäsong för församlingarnas gudstjänstverksamhet, vilket framgår av deltagarnivån. Man kan dock tänka att utbudet av gudstjänster under advent är begränsat till ett mindre antal kategorier än vad som är fallet under året i övrigt. Det bekräftas också av nedanstående analys. Dessutom bör man påminna om att den 1 advent inföll den 27 november 2022, vilket gör att första söndagen i advent räknas till just november.

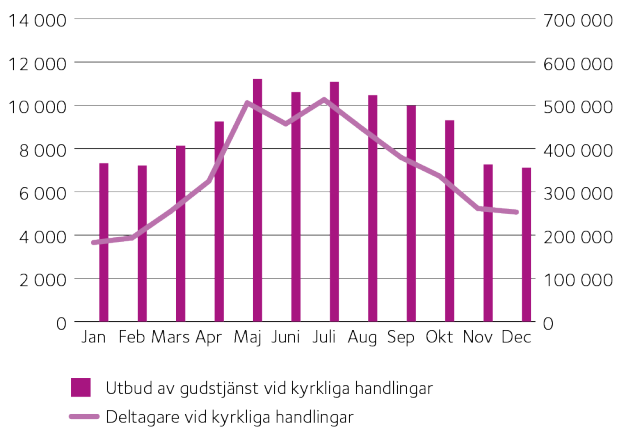
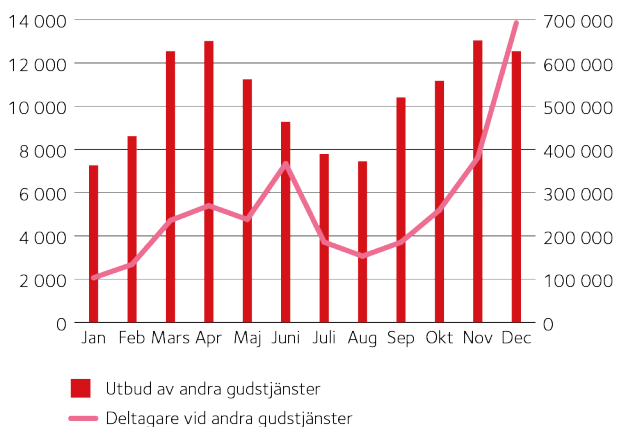
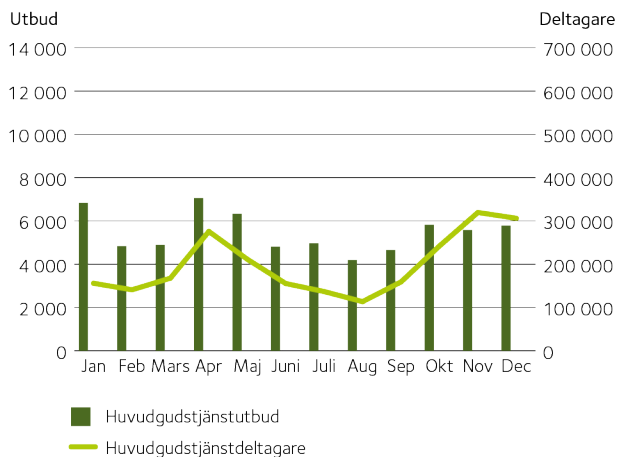
Deltagandet, eller det folkliga engagemanget för gudstjänsterna, uppvisar en delvis annan typ av kurva även om den till stora delar liknar utbudskurvan. Januari–februari påverkades fortfarande av pandemins restriktioner. En jämförelse med de registreringar som gjorts de två första månaderna under nästkommande år, dvs 2023,

indikerar signifikant högre nivåer för januari–februari, men inte för nästkommande månader av 2023. Besökstalen har under mars–juni 2022 successivt ökat. Trots att utbudet gick ner markant mellan maj och juni, utgjorde juni den månad som hade näst högst besökstal under hela året. Endast december landar högre. Således kan vi konstatera att april, maj, juni, november och december är de månader människor i högst utsträckning nås av de bibliska berättelserna. Man kan också uttrycka det som att den del Svenska kyrkans grundläggande uppgift som handlar om gudstjänsten har bredast spridning under dessa månader.

Variationen i såväl utbud som deltagande vittnar om att gudstjänst-seden styrs av olika faktorer. Det är helt enkelt de olika typerna av gudstjänstutbud som får människor till kyrkan vid olika tider på året. Figur 3 bekräftar detta. Även i detta sammanhang utgör staplarna utbudet som läses på Y-axeln, medan linjerna indikerar deltagandet och läses på Z-axeln.

De tre diagrammen i figuren representerar en gudstjänsttyp vardera. Först redovisas gudstjänstutbud och deltagande vid huvudguds-tjänst, därefter andra typer av gudstjänster och avslutningsvis gudstjänster vid kyrklig handlingar.

FIGUR 3: GUDSTJÄNSTUTBUD OCH DELTAGANDE 2022, TRE HUVUDKATEGORIER

Diagrammen i Figur 3 indikerar att utbudet och deltagande inom de tre gudstjänsttyperna följs relativt väl åt. Mer intressant är kanske att de olika typerna varierar sinsemellan över året. Huvudgudstjänsterna, vilka av naturliga skäl är de minst frekventa, håller också den jämnaste nivån under året. Det gäller såväl utbud som deltagande. Andra typer av gudstjänster uppvisar en större variation. Deltagandet "peakar" vid starten av kyrkoåret, medan bottennoteringarna sker under sensommar och tidig höst. Även januari–februari landar lågt, men det kan som sagt handla om pandemirestriktioner. Utbudet är dock högt under april månad, men det möts inte av ett ökat deltagande. Däremot är juni en viktig deltagarmånad vid andra typer av gudstjänster, trots att utbudet då märkbart gått ner. I första hand är det musikgudstjänster (Musik i sommarkväll, med andakt) samt det som benämns övriga typer av offentlig gudstjänst som drar upp deltagandet under juni.

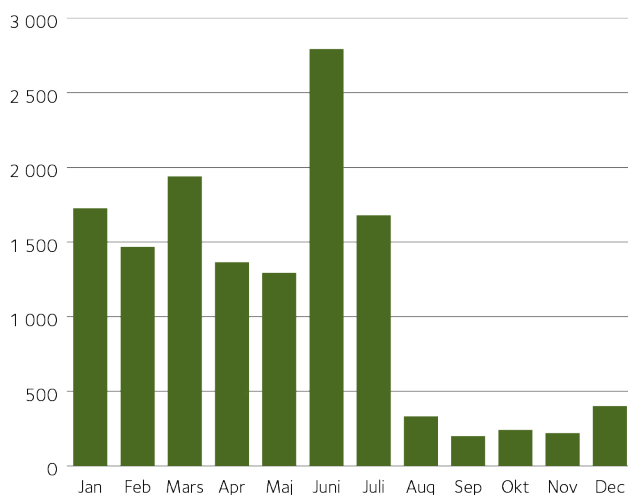
De kyrkliga handlingarna har gällande såväl utbud som deltagande sin mest frekventa tid under årets ljusa månader, även om de olika kyrkliga handlingarnas inbördes relation varierar över året. Begravningsarna håller till exempel en betydligt mer konstant nivå än vigslarna.

På totalen kan man säga att deltagandet vid gudstjänster inte helt står i proportion till utbudet. Tidigare konstaterades till exempel att utbudet minskat mindre än deltagandet sedan 2019. Men det varierar även under året. Under vissa tider av året medför ett ökat utbud även ett ökat deltagande, medan det vid andra tider är en mer måttfull aktivitet i förhållande till utbudet.

DIGITALA GUDSTJÄNSTER

En tydlig förändring av gudstjänstutbudet under pandemin var de digitala gudstjänsternas entré på bred front i församlingarna. Utbudet av digitala gudstjänster ökade under 2020 och 2021. Men deltagandet är svårt att mäta eftersom registreringar på de digitala kanalerna där gudstjänsten sänds inte per definition innebär att man varit med på gudstjänsten mer än ett fåtal sekunder. Nu behöver man visserligen inte vara mentalt närvarande när man deltar i en vanlig gudstjänst heller, men det finns ändå en kvalitativ skillnad mellan ca 3 sekunder digital närvaro och att åtminstone vara på plats i gudstjänstrummet under hela gudstjänsten. Figur 4 redovisar därför endast utbudet av digitala gudstjänster under 2022.

FIGUR 4. UTBUD AV DIGITALA GUDSTJÄNSTER PER MÅNAD 2022.

Diagrammet indikerar att den digitala gudstjänsten ”hänge i” ända fram till sensommaren 2022. Efter sommaren avtog antalet sändningar drastiskt. Det tycks alltså som om man i huvudsak återgått till det normala efter pandemin, även om det fortfarande sker en del gudstjänstaktivitet över nätet. Samtidigt bör man inte stirra sig blind på frekvensen av antal sända gudstjänster eftersom en digital gudstjänst åtminstone i teorin kan nå hela jordens befolkning på en nanosekund. Den teoretiska spridningseffekten är alltså betydligt större än en traditionell gudstjänst som i stort endast är tillgänglig för individer inom res- eller gångavstånd. Hur församlingarna i framtiden väljer att förhålla sig till digitaliserade gudstjänster återstår att se. Men sannolikt krävs ett aktivt förhållningssätt för att kategorin ska vidmakthållas i bred bemärkelse.

SLUTSATSER

Kyrkans statistik har alltid tagit sin utgångspunkt i kyrkans lära och liv. Den hjälper oss att förstå rådande strömningar samtidigt som den bidrar till strategiska överväganden för att på bästa sätt sprida evangelium i varje ny tid. Så var det då Pehr Eklund diskuterade den empiriska teologin i förhållande till den ”spekulative” och ”kritiska”, och så var det för biskoparna under sent 60-tal som såg de omvälvande samhällsförändringarna och önskade mer fakta för att bättre möta samtidens utmaningar. I grunden fyller dagens kyrkliga statistik samma funktion. Mycket är sig likt, men som detta kapitel visat har det metodologiskt skett stora förändringar. Den tekniska utvecklingen har bidragit till att såväl insamling, bearbetning och analys har utvecklats. Detta har i sin tur bidragit till att de uppgifter som i dag efterfrågas kan nå högre precision. Den generation av

kyrklig statistik vi nu går in i erbjuder för första gången uppgifter om hur verksamhetens omfattning och inriktning utvecklas över årets månader. Möjligheten till löpande insamling bidrar därmed även till en större kunskap om hur den kyrkliga seden och församlingarnas satsningar fördelar sig över året. Den årsvisa statistiken som varit etablerad sedan 1970-talet, förfinas nu med mer detaljerade uppgifter som är till gagn för Svenska kyrkans utvecklingsarbete.

Analysen i föreliggande kapitel har tydliggjort att effekterna av coronapandemin fortfarande påverkar gudstjänstsedan inom Svenska kyrkan. Restriktionerna under 2020 och 2021 påverkade självklart gudstjänstdeltagandet i negativ riktning, men återhämtningen för 2022 är endast måttfull i jämförelse med talen för 2019. De kyrkliga handlingarna har klarat sig bäst, därefter kommer huvudgudstjänsten medan deltagandet vid andra typer av gudstjänster har minskat med hela 35 procent sedan 2019. Möjligen och även sannolikt hänger somligt av denna minskning samman med det nya insamlingssystemets etablering och även med att pandemirestriktionerna inte släpptes förrän den 9 februari 2022. Men detta kan omöjligt förklara hela nedgången. Under pandemin kom de digitala gudstjänsterna att bli ett vanligt inslag i församlinglivet. Det höll i sig under första halvåret 2022, men har från och med augusti dalat dramatiskt. Vill man identifiera risker, eller utmaningar, bidrar denna artikel till att belysa att den sedan länge sluttande gudstjänstsedan tagit ytterligare fart under pandemin. Församlingarna står alltså inför en tydlig utmaning om man önskar att återgå till den nivå som gällde innan pandemin.

Vissa månader utmärker sig som särskilt gudstjänstintensiva när det kommer till deltagande. Människors relation till kyrkan, de bibliska berättelserna med nådens evangelium varierar således under året. Kyrkoåret inleds med en bred kontaktyta. Över 13 procent (varje månad utgör 8,33 procent av helåret) av årets gudstjänstbesök görs under december månad samtidigt som gudstjänstdeltagandet endast har svag dragkraft av de kyrkliga handlingarna. Snarare är det andra typer av gudstjänster som dominerar människors kyrkliga intresse under denna period.

Därefter är nedgången märkbar. Återhämtningen sker sedan under april–juli vilka får anses som gudstjänstintensiva månader. Inte minst drivs det höga deltagandet av de kyrkliga handlingarna, vilka har högsäsong under årets ljusaste månader. Under juni månad når även de andra typerna av gudstjänst en relativt hög nivå. Huvudgudstjänsterna når dock sina lägsta nivåer under sommaren.

Tidigare studier har visat att det är just de kyrkliga handlingarna som når de breda befolkningslagren, medan huvudgudstjänster och andra gudstjänster snarare attraherar en mer kyrkligt van besöksgrupp.¹¹ Därmed skulle man kunna hävda att Svenska kyrkans evangelisation i form av gudstjänsten når som längst under årets ljusa månader. Under hösten ökar sedan deltagandet successivt vid huvudgudstjänst och andra gudstjänster, vilka i statistisk mening främst når de mer inbitna kyrkobesökarna. Kulmen nås sedan under adventstid, då den folkliga bredden också ökar men av andra skäl än att det främst rör sig om dop, konfirmation, vigsel och begravning.

Sannolikt är inte detta resultat förvånande. Det förefaller rimligt att styrkeförhållandena mellan gudstjänstalternativen varierar över året. Det intressanta för framtiden är dock att man från och med nu kan följa utvecklingen över tid och få en klarare bild av hur seden förändras över året. Satsningar på församlings- och stiftsnivå kommer också att kunna utvärderas på ett tydligare sätt, då de tidigare riskerat att försvinna i den årsredovisade helheten.

Den här artikeln har fokuserat en av delarna i Svenska kyrkans grundläggande uppgift, nämligen gudstjänsten. Statistiken rymmer dock mycket mer. Därför rekommenderas du som läsare att gå in i VisA för att följa din församlings löpande statistik och hela kyrkans utveckling vad gäller såväl ekonomi, verksamhet och klimatfaktorer. Hjälp med inloggning till VisA får du i lathunden som redovisas i nästa avsnitt.

¹¹ Bromander, Jonas, 2010, samt Kyrkokansliets årliga undersökning till allmänheten (2014–2022).

LATHUND TILL VISA

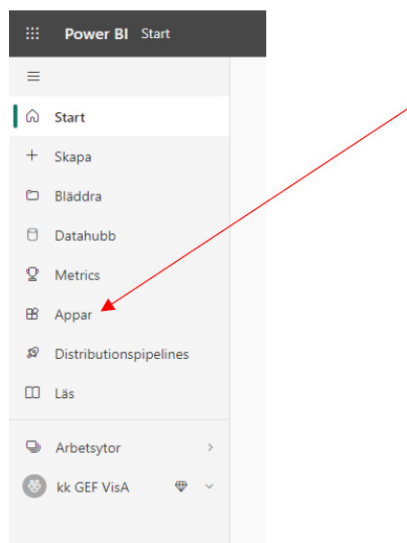
POWER BI OCH VISA-RAPPORTERNA

För att få behörighet till statistikrapporterna i VisA behöver du som ny användare först kontakta kanslistöd på kanslistod@svenskakyrkan.se, alternativt ringa dem på telefon 010-1819200. Ange att du vill ha behörighet till VisA.

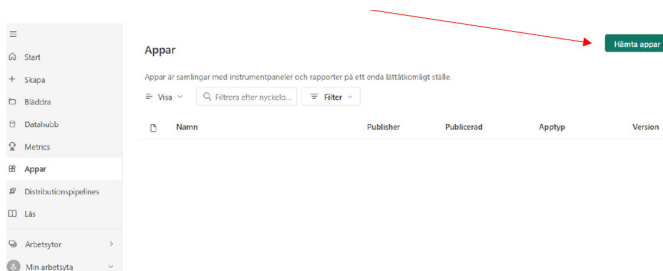
Efter att du har fått behörighet kan du öppna din webbläsare och gå till sidan <https://app.powerbi.com>

Klicka på "Logga in". Om du ombeds att ange e-post och lösenord så använder du samma uppgifter som till din xx@svenskakyrkan.se.

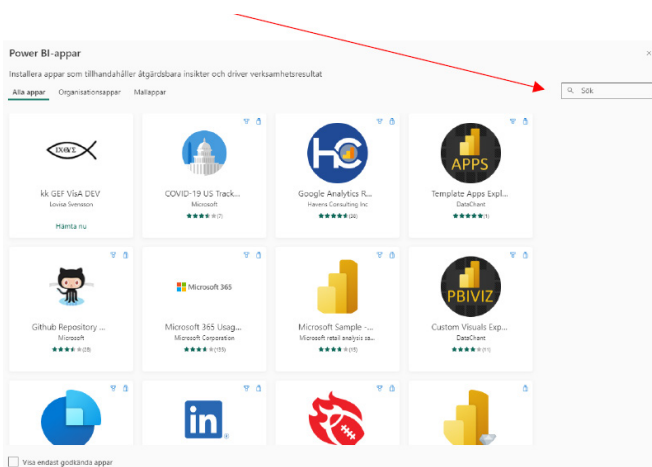
När du loggat in i Power BI behöver du hämta VisA-appen. Det gör du genom att klicka på "appar" i menylistan till vänster.

Eftersom du ännu inte hämtat några appar är listan tom. Klicka på knappen överst i det högra hörnet där det står "Hämta appar"

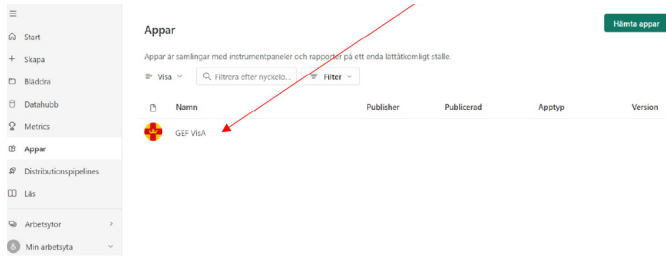
Nu öppnas ett fönster med tillgängliga appar. Klicka på sökrutan uppe i högra hörnet och skriv "GEF Visa".

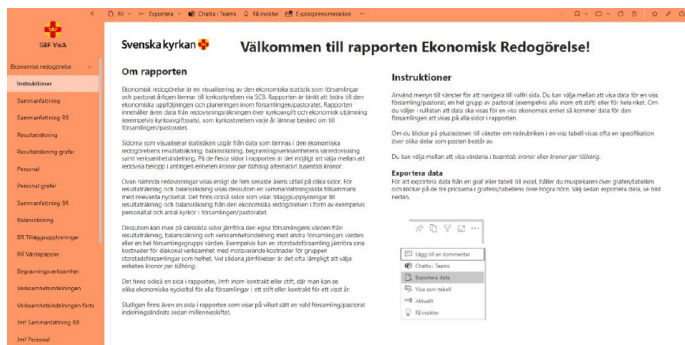
Tryck på "Hämta nu" på appen som ser ut som nedan:

Nu finns VisA-appen i den tidigare tomma listan med appar och genom att klicka på den kan du börja hämta hem statistik.

När du öppnat VisA hittar du respektive statistikrapport till vänster på sidan.

Vill du ha hjälp med att komma igång med VisA rekommenderas utbildningsfilmen som finns på kornet under "Statistik" där du kan välja "Kom igång med VisA"

REFERENSER

- Bornemark, Jonna. (2018) Det omätbaras renässans. En uppgörelse med pedanternas världsherravälde. Volante.
- Bromander, Jonas (2010) Svenska kyrkans medlemmar. Verbum.
- Eklund, Pehr. (1885) Den teologiska vetenskapen. Dess förhållande till filosofien och öfriga vetenskaper. Dess egna inre förgreningar. Dess historiska utveckling. Stockholm 1885.
- Gustafsson, Göran (1995) Den kyrkliga statistiken fram till 1970. *Perspektiv på kyrkans statistik 1994*. (Red. Jørgen Straarup) Tro & Tanke 1995:6.
- Svenska kyrkans diakonistyrelses berättelse till 1951 års allmänna kyrkomöte, sid 11, i bilagan till Allmänna kyrkomötets protokoll, åttonde samlingen.
- Svenska kyrkans årliga enkät till allmänheten (2014–2022) (Kyrkbussen). Uppsala.
- Myndigheten för kulturanalys (2023) Kulturvanor 2022. *Kulturfakta 2023:2*. Göteborg.
- Sörner, Christine (2023) Vad ska räknas? *Internt arbetsmaterial vid enheten för forskning och analys vid Svenska kyrkans nationella kansli*. Uppsala.